

Kako do večjih pravic za upokojujence?

Te dni dobivam zelo veliko klicev in elektronskih pisem upokojujencev, naj na ZDUS kaj naredimo, da bomo letos vsi dobili regres. Če bodo javni uslužbenci dobili regres, ga moramo dobiti tudi upokojujenci, kličejo in zahtevajo vsak dan.

Kaj lahko naredimo v Zvezi društev upokojujencev Slovenije? Imamo komisijo za pokojninske zadeve, ki jo vodi celo predsedujoča svetu Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. V svetu imamo pet predstavnikov, a brez sodelovanja s predstavniki drugih skupin so manjšina. Proračun mora vsak mesec dodajati že za pokojnine, za katere smo vplačevali v povprečju kakih 35 let. Res, da je to obveznost prevzel državni zbor, namreč, da bo zavoljo nižje prispevne stopnje delodajalcev, ki jo je izglasoval pred leti, primanjkljaj kril iz proračuna. A proračunska vreča je prazna, dodobra so jo osušili pogrebniki slovenskih podjetij in bank. Kdo je dovolil podjetjem, da niso vplačevala prispevkov niti od delavskih plač, kaj šele svojega deleža? Kaj so počeli naši zastopniki v parlamentu? Ali poslanci DZ sploh vedo, da so v parlamentu zato, da varujejo interese prebivalstva pred pogoltnimi, spretnimi in brezobzirnimi? Namesto, da bi uredili nadzor nad bančnim sistemom, so dovolili, da so pogoltniški vsevprek jemali bančna posojila, ki pa so na ta ali oni način poniknila v zasebnih žepih.

Kaj bomo naredili v zvezi društev upokojujencev, nas sprašujete. Našim predstavnikom v svetu ZPIZ bomo zabičali, da morajo izglasovati regres in zahtevati od vlade sredstva iz proračuna za zagotovitev polnih pokojnin. Zahtevo bomo naslovili na direktorja ZPIZ, na predsednico vlade, na ministrico za delo, družino in socialne zadeve in na predsednika parlamenta.

V vodstvu zveze društev upokojujencev smo zastavili pot do sprememb tam, kjer odločajo o naših življenjih. Naši strokovnjaki so napisali nov zakon o volitvah v državni zbor, zbrali smo 5.800 podpisov in zakon vložili v parlamentarni postopek. Ste vsi, ki pričakujete naše aktivnosti za obrambo regresa, pokojnin, prispevali svoj podpis v podporo zakonu? Ste že obiskali svojega poslanca ali poslanko in zahtevali, da podprejo naš volilni zakon, da zagotovijo, da bomo letos dobili regres in polne pokojnine do konca leta? Zadnji čas je, da se s svojimi zahtevami postavite v vrsto pred poslanskimi pisarnami. In, prosim, ne zadovoljite se z odgovorom, da morajo v parlamentu glasovati tako, kot od njih zahtevajo voditelji. Če delajo tako, ne sodijo v parlament. Prav zaradi tega prinašamo v parlament nov zakon o volitvah. V parlament moramo izvoliti ljudi, katerih prva naloga bo varovati interese prebivalstva in ne interese političnih liderjev in njihovih petičnih prijateljev.

Vsem, ki nas pozivate k akciji, vračam klic: pomagajte nam, uspešni bomo le, če bo vsak izmed nas prispeval k pritisku na tiste, ki smo jih izbrali, da zastopajo naše interese pri razporejanju denarja iz državne blagajne.

Mateja Kožuh Novak

vsebina

Iz programa ZDUS 2013	3
Kaj smo naredili v 2013	4
Zakaj stranke nočejo podpreti sprememb volilne zakonodaje? ...	6
Podnebne spremembe ali spremembe družbe?	8
Iz poročil o delu komisij ZDUS za leto 2012	10
S terena	12
Obvestila	14

Tako je bila ob državnem prazniku, dnevu upora proti okupatorju na koncertnem večeru pod geslom za svobodo, za kruh, videti polna dvorana Stožice v Ljubljani. Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomazič je napolnil dvorano, ki sprejme dobrih 12.000 ljudi.

Vzajemnost

Revija ZPIZ in ZDUS

je vaša!

PRIDOBIVAJTE NOVE NAROČNIKE

Čakajo vas lepe nagrade:

- za dva nova naročnika – brezplačna polletna naročnina na Vzajemnost;
- za tri nove naročnike – vrednostni boni Mercator za 15 evrov;
- za vsakega nadaljnjega novega naročnika – še po 5 evrov (za štiri naročnike 20 evrov itd).

*Vzajemnost
je tudi
lepo darilo!*

Za naročila in informacije pokličite na tel.: 01 530 78 44

Iz programa ZDUS 2013

Letošnje leto bomo morali delovni program prirediti okrnjenim finančnim možnostim.

Programi aktivnega staranja bodo v društvih potekali v znamenju vsesplošne finančne krize. Funkcionarji društev bodo še naprej delali čudeže s sredstvi, ki jih zberejo. Še naprej se utegne zmanjševati število enodnevnih izletov in letovanj. Društva so se že začela med seboj povezovati, saj tako lažje organizirajo izlete, sicer pa predvidevamo, da se bo povečalo število cenejših oblik rekreacije. Obseg športnega in kulturnega programa bo odvisen od sredstev, ki jih bomo dobili od ZPIZ.

Nujno se bomo morali lotiti akcije pridobivanja novega članstva (letak na enotah ZPIZ, predstavitev programov društev v lokalnih medijih, dnevi odprtih vrat v društvih, večja pojavnost v lokalnih medijih, pritegnitev upokojenih strokovnjakov v delo po strokovnih programih ZDUS).

Skrb za spoštovanje pravic starejših.

Letošnje leto bomo naša prizadevanja posvetili predvsem dvema zakonoma: zakonu o spremembi zakona o volitvah v državni zbor in zakonu o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo. Sprejem obeh zakonov v parlamentu bo od vseh članov zveze zahteval vključitev v delo s poslanci DZ, to pa bo spet več prostovoljnega dela od funkcionarjev društev, pokrajin in ZDUS ter v pokrajinskih ekspertnih skupinah.

Vse komisije in ekspertne skupine na državnem ravni bodo morale intenzivirati svoje aktivnosti ob spremljanju nastajajoče zakonodaje tako s pripravo amandmajev, kot pri njihovem zagovarjanju v DZ, pa tudi pri seznanjanju članstva z svojimi aktivnostmi. V tem primeru bodo morale večjo vlogo prevzeti pokrajinske komisije.

Intenzivirati bomo morali popularizacijo naših aktivnosti za zaščito pravic starejših v medijih.

Humanitarna dejavnost.

- Širjenje projekta Starejši za starejše v skladu z omejenimi finančnimi možnostmi – prizadevali si bomo vključiti v projekt vsa društva, ki bi se mu letos želela pridružiti.
- Širitev blagajne vzajemne pomoči – blagajna je stara 67 let, njen namen je predvsem medsebojna pomoč, a njen obstoj ogroža upadanje članstva. – Predlagamo, da se vsi člani društev, mlajši od 70 let, ki imajo pokojnino višjo od 600 evrov, včlanijo v blagajno, razmisliti pa moramo tudi o včlanitvi starejših ob sicer nekaj višji članarini.
- Boljše spremljanje znanega nasilja nad starejšimi v družini in v domovih starejših ter sodelovanje z drugimi organizacijami pri njegovem preprečevanju.

Pomoč starejšim pri uveljavljanju njihovih pravic.

- V letu 2013 bomo skušali obdržati pravno svetovalnico za vsem, ki jih prizadenejo socialni zakoni, svetovalnico za bivalno kulturo, začeli pa smo tudi s spletno svetovalnico za pravice v zdravstvenem varstvu. Skušali bomo intenzivirati sodelovanje z drugimi seniorskimi skupinami in s sindikati.

Medgeneracijsko sodelovanje.

V društvih in pokrajinah se moramo potruditi, da bodo nastajali centri dnevni aktivnosti in medgeneracijski centri v lokalnih skupnostih z vodilno vlogo naših društev. V delovnih skupinah ZDUS bomo z nasveti poskušali pomagati društvom, ki odpirajo centre dnevni aktivnosti in medgeneracijske centre.

Promocija ZDUS in naših dejavnosti v javnosti.

- Bolj moramo za našo promocijo izkoristiti prenovljeno spletno stran ZDUS. Na zdajšnji stopnji razvoja bi že potrebovali zaposleno osebo, ki bi skrbela za pojavnost ZDUS v javnosti. Žal to zaradi pomanjkanja sredstev letos še ne bo mogoče. Delno bodo nalogo prevzeli zaposleni, delno pa bomo skušali na vseh ravneh pritegniti upokojene novinarje.
- Trudili se bomo za izboljšanje sodelovanja z drugimi nevladnimi organizacijami in s sindikati.
- V mednarodnem prostoru bomo skušali obdržati dosedanje sodelovanje, v programih EU pa najti sredstva za aktivno staranje in aktivno državljanstvo.

Za izvedbo vseh navedenih programov si moramo tudi letos prizadevati za izboljšanje povezav med društvi (računalniška oprema, prenos podatkov na strežnik).

Za kakovostno izvedbo načrtovanega dela je nujno potrebno:

- izboljšati komunikacije med vsemi nivoji zveze (računalniška oprema, internetna povezava, uporaba skypa, letna zloženka za članstvo);
- večje aktiviranje članstva v programih društev, pokrajin in ZDUS (bolje izrabiti izlete, letovanja v Delfinu in srečanja članstva);
- povečati število izobraževanj funkcionarjev in tudi izobraževanje izkoristiti za nujno seznanjanje s programi aktivnega državljanstva;
- intenzivno iskanje novih finančnih virov za naše delo (za vse potrebne izobraževalne programe funkcionarjev društev bi potrebovali ob že tako velikem sodelovanju hotela Delfin vsaj še 65 tisoč evrov dodatnega denarja).

Kaj smo naredili v 2013

Leto 2012 je prineslo naši organizaciji vrsto novih izkušenj, ki so pomembne za načrtovanje našega dela.

Reševanje finančne krize na hrbtih osiromašenega prebivalstva je dokazalo pravilnost usmeritve vodstva zveze v programe aktivnega državljanstva starejših. Številni prostovoljci so si intenzivno prizadevali motivirati starejše za obrambo njihovih pravic. Skupina naših strokovnjakov je nudila pravno in organizacijsko pomoč upokojencem, ki so izgubili varstveni dodatek, in tistim, ki jim je država protustavno odvzela del pokojnin. Posodobili smo spletno stran, ki vedno bolj postaja sredstvo komuniciranja starejših z drugimi generacijami. Pokrajinske zveze so se pričele povezovati z drugimi organizacijami znotraj pokrajinskih razvojnih centrov. V društvih rastejo novi centri dnevnih aktivnosti in medgeneracijski centri, kar je najracionalneje, najbolj učinkovito in v skladu z vlogo starejših v družbi. V našem največjem projektu medsebojne pomoči starejših je prišlo do bistvenega premika pri prepoznavnosti projekta v lokalnem okolju. Pobudo za vstop v projekt društev, ki se projektu še niso pridružila, začenjajo prevzemati župani, ki s tem priznavajo projektu velik pomen za življenje v lokalni skupnosti. Kot plod nekajletnih prizadevanj naših strokovnjakov je zaživela svetovalnica za bivalno kulturo starejših.

V mednarodnem prostoru nam je kakovostno sodelovanje v mednarodnih projektih prineslo sloves dobrih partnerjev, saj smo dobili v letu 2012 več novih pobud za sodelovanje.

Finančna stiska, v kateri smo se znašli zaradi dolgotrajnega urejanja neporavnanih računov z Vzajemno, nam je tudi koristila, saj nas je prisilila dobro pretehtati stroške in potrebe naše velike organizacije ter nas spodbudila k razmišljanju o novih programih, ki nam bodo prinesli stabilnejše poslovanje, tako v zvezi, kot tudi v hotelu Delfin.

Društva upokojencev. Društveni funkcionarji in prostovoljci so kot minula leta opravili veliko dela na področju promocije zdravja starejših in na humanitarnem področju. Pozna se čedalje hujša stiska starejših, saj se je zmanjšalo število enodnevnih avtobusnih izletov z 2.409 v letu 2011 na 1.888 v letu 2012, število udeležencev izletov pa se je zmanjšalo za 16 odstotkov. Število skupinskih letovanj se je v letu 2012 sicer nekoliko povečalo, s 350 na 437, vendar pa se je zmanjšalo število udeležencev z 29 udeležencev na letovanje v letu 2011 na 19 v letu 2012. Število letovanj v tujini že tretje leto narašča, od 316 v letu 2010 na 437 v letu 2012, se je pa na drugi strani zmanjšalo število udeležencev od 11.785 v letu 2010 na 8.479 v letu 2012.

Učinkovitost organizatorjev aktivnosti v društvih se pozna v naraščanju cenejših oblik promocije zdravja starejših. Število rekreacijskih pohodov se je povečalo od 3.353 v letu 2011 na 3.810 v letu 2012, število kolesarskih izletov pa od 1137 v letu 2011 na 1173 v letu 2012, prav tako pa se je povečalo tudi število pohodov v gore, in to z 838 v letu 2011 na 902 v letu 2012.

Povečuje se tudi število aktivnih udeležencev kulturnih dejavnosti. V letu 2012 smo imeli 217 pevskih zborov, 77 vokalnih skupin, 84 instrumentalnih skupin ter 38 plesnih skupin. Število zborovskih

pevcev se je v enem letu zmanjšalo za 7 odstotkov. Zelo pa se je povečalo število vokalnih skupin - od 347 v letu 2011 na 539 v letu 2012. V letu 2012 smo dobili tudi dve novi plesni skupini.

V letu 2012 so naše prostovoljke in prostovoljci v projektu Starejši za starejše opravili 78.431 obiskov. V 9 letih, kolikor traja ta projekt, se je vanj vključilo 293 društev upokojencev, tako da s projektom pokrivamo že dve tretjini Slovenije, zajeli pa smo več kot polovico vseh starejših od 69 let. Ker številne prostovoljke in prostovoljci v društvih, ki ne sodelujejo pri projektu, obiskujejo bolne in onemogle člane, a natančni podatki o tem niso znani, je humanitarno delo v naši zvezi precej bolj razvito, kot to lahko prikažemo s številkami. Ker nam zadnji dve leti ni uspelo pridobiti novih sredstev za delo pri projektu, tudi ne moremo vključevati večjega števila novih društev.

Vodstvo ZDUS. Organizacijsko vodstvo ZDUS sestavljajo predsednica, dva podpredsednika in vodstva pokrajinskih zvez društev upokojencev, ki povezujejo društva in usklajujejo njihove interese in so v zvezi povezovalni člen med državno in lokalno ravni. Vrsta pokrajinskih funkcionarjev kljub pomanjkanju kadra odlično opravlja vlogo povezovalca, druge pa se pomena povezovalca manj zavedajo, ena pokrajina pa povezovalne vloge sploh ne opravlja. Komisije in ekspertne skupine na ravni države predstavljajo vsebinsko podporo vodstvu zveze društev upokojencev.

Strokovna služba pomaga vodstvu zadovoljevati potrebe društev in pokrajinskih zvez, ureja komunikacijske vezi med različnimi nivoji v zvezi in je vključena v aktivnosti razvoja organizacije.

Delo vodstva ZDUS in strokovne službe lahko razdelimo na sedem sklopov:

- obramba pravic starejših v Sloveniji,
- pomoč starejšim pri uveljavljanju pravic starejših na nacionalni in lokalni ravni,
- obveščanje članstva in javnosti o potrebah starejših v Sloveniji in o naših prizadevanjih za rešitev njihovih težav,
- prizadevanja za izboljšanje komunikacije med različnimi nivoji v zvezi,
- izobraževanje in informiranje funkcionarjev društev,
- iskanje sredstev za aktivnosti naših prostovoljk in prostovoljcev in
- uvajanje novih, razvojnih programov za izboljšanje položaja starejših.

Obrambe pravic starejših. V naših komisijah in ekspertnih skupinah so pripravili mnenja in predloge za spremembe 13 zakonov, ki so bili vloženi v proceduro vlade in parlamenta, naši strokovnjaki so sami pripravili dva zakona (zakon o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo in zakon o spremembi zakona o volitvah v državni zbor), vrsta naših strokovnjakov pa je poleti 2012 sodelovala v vladnih telesih pri pripravi socialnega sporazuma za obdobje 2012 - 2016.

Naši strokovnjaki so bili dejavni tudi v organih zunaj ZDUS (ZPIZ, ZZZS, KAD, delovne skupine na MDDZS, KOSOS, Vzajemna, delovne skupine v vladi RS pri pripravi razvojne strategije Slovenije). V projektu Aktivno državljanstvo nam je v minulem letu uspelo

opraviti 159 obiskov pri poslancih DZ. Daleč najbolj uspešni so bili naši člani v Pomurju, kjer so obiskali vseh 6 pomurskih poslancev in opravili v povprečju po 4 obiske na poslanca. Najslabše pa so se izkazali v Posavju, kjer pri svojih dveh poslancih niso opravili nobenega obiska, in v Spodnjem Podravju, kjer so samo enkrat obiskali enega od dveh svojih poslancev, drugega pa niso obiskali.

Pomoč starejšim pri uveljavljanju pravic starejših na nacionalni in lokalni ravni. Veliko smo v letu 2012 naredili pri zagotavljanju pomoči starejšim. Vse leto je imela naša pravnica odprt telefon za vse, ki jih je prizadel zakon o socialno-varstvenih prejemkih in zakon o urejanju javnih financ. Pri obrambi pravic 26 tisoč upokojencev, ki jim je parlament znižal pokojnine, smo se povezali v koalicijo z veteranskimi organizacijami.

Svetovanje smo razširili tudi na obnovljeno spletno stran, kjer smo objavljali dokumente za pritožbe, ki so jih morali vlagati prizadeti.

V letu 2012 smo ustanovili ekspertno skupino za domove, ki se je lotila analize delovanja domov za starejše, bivanjskih in cenovnih standardov in kakovosti bivanja starejših v domovih.

Oktobra 2012 smo v projektu Helps ustanovili svetovalnico za bivalno kulturo starejših. Do konca leta 2012 se je obrnilo na posvetovalnico za nasvet in pomoč 62 starejših in njihovih svojcev.

V društvih upokojencev in v pokrajinskih zvezah je v letu 2012 delovalo 105 posvetovalnic.

Obveščanje članstva in javnosti o potrebah starejših v Sloveniji in o naših prizadevanjih za rešitev njihovih težav. Informiranje javnosti o našem delu je pomembna dejavnost vseh treh nivojev ZDUS. Funkcionarji zveze na vseh ravneh se veliko pojavljajo v medijih, žal pa imamo v strokovni službi premalo podatkov o tem. Vse leto smo poskušali zbirati podatke o pojavnosti društev in pokrajin v medijih. Vestno so pošiljali podatke o medijskih nastopih iz Celja, nekaj tudi iz Dolenjske, od drugih pokrajinskih zvez pa ni podatkov o pojavnosti v medijih. Zabeleženih je 198 nastopov naših funkcionarjev v lokalnih in državnih medijih. Tedenske oddaje v lokalnih radijskih postajah, kjer aktivno sodelujejo naši funkcionarji, imajo pomurski upokojenci v radiu Murski Val, Celjani v radiu Štajerski val in upokojenci v radiu Univox v Kočevju.

Prizadevanja za izboljšanje komunikacije med različnimi nivoji v zvezi. Informiranje članstva je ena najpomembnejših dejavnosti vodstva. Vse aktivnosti, ki potekajo v strokovni službi, smo povzeli v 12 številkah našega časopisa in na spletni strani, ki smo jo v letu 2012 prenovili. Najpomembnejše vesti smo objavili tudi na naših 4 straneh revije Vzajemnost.

Na državni ravni smo pripravili 5 posvetov (o volilnih sistemih, posvet humanitarnih organizacij, ki pomagajo starejšim, posvet partnerjev v mreži samopomočnih organizacij starejših, posvet o oskrbi na domu in v Pomurju posvet med proizvajalci in kupci domače hrane).

Komunikacija med različnimi nivoju Zveze je še vedno šibka točka naše organizacije. V minulem letu smo se funkcionarji vodstva ZDUS dvakrat srečali s predsedniki društev v vseh pokrajinah. Člani ožjega vodstva so se udeležili vseh občnih zborov pokrajinskih zvez, vseh praznovanj šestdesetletnic društev, vseh pokrajinskih srečanj upokojencev in številnih občnih zborov društev, ki so nam poslala vabila. Zlasti smo se trudili obiskati društva, ki jih v zadnjih dveh mandatih še nismo obiskali.

Komunikacija po elektronski pošti se je pokazala kot najcenejša

in najhitrejša. Zato si prizadevamo, da bi lahko vsa društva upokojencev čim prej uporabljala internet. V letu 2012 nam je uspelo zagotoviti rabljene, a servisirane in strokovno pregledane računalnike za 65 društev upokojencev. Konec leta 2012 je 308 društev poročalo, da imajo računalnik, 103 društva, da jih nimajo, za druge pa nimamo podatkov. Slaba polovica društev še vedno ne uporablja elektronske pošte, največ v osrednji slovenski pokrajini - 49 (58 odstotkov), v Posavju so najuspešnejši, saj ne uporabljajo elektronske pošte le še eno od trinajstih DU.

Izobraževanje in informiranje funkcionarjev društev. Izobraževanje funkcionarjev društev, ki smo ga zastavili pred 4 leti, so društva dobro sprejela. V letu 2012 smo pripravili 40 usposabljanj s 1.340 udeleženci.

Iskanje novih sredstev za naše delo je bilo v letu 2012 dokaj težavno in bolj slabo uspešno.

V projektu Diners smo zbrali le nekaj več kot tisoč uporabnikov, kar je v proračun ZDUS prineslo 1.759 evrov.

Izobraževanje v projektu Starejši za starejše na področju preprečevanja nasilja nad starejšimi nam je uspelo izpeljati s sredstvi projekta STOP View.

Sponzorskih sredstev in sredstev iz oglaševanja smo v letu 2012 zbrali manj kot leto poprej.

Žal pa nam ni uspelo zagotoviti sredstev za nadaljevanje projekta Razvoj mreže samopomočnih organizacij starejših.

V letu 2012 smo se vključili v vrsto mednarodnih projektov na področju preprečevanja nasilja, medgeneracijskega sodelovanja, razvoja IKT tehnologije za pomoč starejšim in na področju doživljenjskega izobraževanja.

Kje smo še bili uspešni?

Uspešno smo spremljali pripravo zakonodaje in oblikovanje naših pobud.

Uspešno smo organizirali tri svetovalnice starejšim.

Izobraževanja funkcionarjev so bila zelo uspešna, kar potrjujejo tudi letošnje prijave.

Naše prostovoljke in prostovoljci zelo uspešno delajo v projektu Starejši za starejše, saj postaja prvi primer dobre prakse na področju starejših v Sloveniji.

Uspešno gradimo tudi medsebojno računalniško komunikacijo. Informacije v projektu Starejši za starejše smo v letu 2012 uspešno organizirali na internetu.

Področja, kjer moramo intenzivirati naša skupna prizadevanja, pa so

- obiskovanje poslancev,
- predolgo zbiranje letnih statističnih poročil,
- finančna stiska v letu 2012 je načela medsebojno zaupanje,
- izboljšati moramo prizadevanja za polnjenje hotela Delfin,
- vsa društva morajo sprejeti plačevanje članarine kot del svoje letne obveznosti,
- povečati moramo članstvo v blagajni medsebojne pomoči,
- izboljšati moramo vlogo pokrajinskih zvez kot povezovalnih enot med državno in lokalno ravniyo,
- zakon o dolgotrajni oskrbi moramo v letu 2013 spraviti v parlament,
- izboljšati moramo delo nekaterih komisij ZDUS in
- utrditi moramo delo ekspertnih skupin po pokrajinah.

info.zdus

Zakaj stranke nočejo podpreti sprememb volilne zakonodaje?

V marcu je ZDUS vložil v DZ svoj predlog zakona o volitvah v državni zbor, ki so ga pripravili prof. dr. Miran Mihelčič, dr. Ivan Kristan in mag. Emil Milan Pintar. Za to je moral ZDUS zbrati 5 tisoč podpisov volivcev, kar ni bilo lahko. Vendar je namera uspela in s tem je ZDUS dokazala, da je sposobna izpeljati široko zastavljeno akcijo, saj je državna administracija tovrstno zbiranje podpisov ovirala, kolikor je le bilo mogoče.

Na drugi strani pa so volivci s svojimi podpisi dokazali, da se zavedajo, da politične krize v Sloveniji ni mogoče odpraviti s poslanci, ki poslušajo samo svoje politične vodje, in to tudi takrat, kadar so ti osumljeni in obtoženi kriminala in grabeža. S tem so poslanci pravzaprav dokazali, da v DZ podpirajo zgolj svoje stranke in ne volivcev.

Vendar zadeve še zdaleč niso preproste. Ko so politične stranke ugotovile, da bo ZDUS verjetno uspelo zbrati potrebne podpise, je Pozitivna Slovenija v zakonodajni postopek vložila svoj predlog sprememb volilne zakonodaje. S tem je prehitela ZDUS in zdaj ima njihov predlog prednost v obravnavi.

Zakaj predlagamo spremembe? Že večkrat smo poudarili, da so za to vsaj štirje tehtni razlogi:

- prvič, kar zdajšnja zakonodaja ne uresničuje ustavne zahteve, zapisane v 80. členu, da mora imeti pri volitvah odločujoči vpliv volivec. Zdaj ga očitno nima, saj v DZ sedi približno tretjina poslancev, ki so bili na volitvah v resnici poraženi;
- drugič, v zdajšnjem sistemu vselej nastajajo »bele lise«, velika območja, ki nimajo svojega predstavnika v DZ. Tudi na zadnjih volitvah leta 2011 je brez svojega poslanca ostalo 13 volilnih okrajev s približno 250 tisoč volivci;
- tretjič, vpliv političnih strank na sestavo kandidatnih list in s tem o tudi na izvolitev poslancev je bistveno prevelik, po izvolitvi pa se še poveča pritisk na poslance, saj stranke uveljavljajo »glasovalno disciplino«, zaradi česar naš DZ postaja parodija evropskega parlamentarizma in
- četrtič, zdajšnji sistem vedno znova povzroča neustrezno strukturo DZ, v kateri je poslank komaj za vzorec.

Kaj predlaga Pozitivna Slovenija?

Če malo poenostavimo, samo dvoje:

- prvič, odprava volilnih okrajev (zdaj jih je 88) in
- drugič, uveljavitev prednostnega (preferenčnega) glasu.

Če podrobneje premislimo ta dva predloga, vidimo, da v bi-

stvu pomanjkljivosti in napake zdajšnjega volilnega sistema le še utrjujeta. Odprava volilnih okrajev namreč omogoča še večjo koncentracijo tako kandidatov, kot izvoljenih poslancev, saj bi se glasovi šteli samo na ravni volilne enote (teh je 8), kar pomeni, da bi še večja območja, še več volivcev ostalo brez svojega poslanca. Preprost izračun pokaže, da bi bila večina poslancev iz Ljubljane in nekaj večjih regionalnih središč, več kot polovica volivcev pa ne bi imela zastopnika v DZ. Svojevrsten politični centralizem torej. Ob taki razporeditvi pa bi bila problematična tudi uveljavitev prednostnega glasu, kar sicer štejemo kot pozitivno rešitev. Sociološke študije namreč kažejo, da se volivcu ob volitvah pogosto zgodi »pozitivna identifikacija«. Ko se znajde pred veliko kandidatno listo, na kateri skoraj nikogar ne pozna, se praviloma odloči za tistega kandidata, o katerem je že »nekaj malega slišal«. In o kom je v preteklosti največ slišal? O določenem politiku ali dosedanjem poslancu, seveda. Zato voli njega. Na drugi strani pa se »negativna identifikacija« dogaja zelo poredko. Na zadnjih volitvah se je zgodila Karlu Erjavcu, ki ni bil izvoljen.

Oba predloga Pozitivne Slovenije (ki ju menda podpira tudi SD) torej samo poglobljata probleme, s katerimi se že danes srečujemo, in povečujeta moč političnih strank nad volivci in nad poslanci. Hkrati pa prav ta dva predloga jasno kažeta, kaj želijo stranke. Naglica, s katero je bil predlog Pozitivne Slovenije vložen, pa kaže tudi strah klasičnih političnih strank pred spremembami, ki jih predlaga ZDUS.

Pričakovati moramo torej, da se bo večina strank izrekla proti našim predlogom in pri tem, da bi skrila svoj pravi namen, uporabila številne izgovore in neresnične obtožbe.

S kakšnimi »argumenti« bodo stranke napadle predlog ZDUS?

- Prvi očitek našemu predlogu bo nedvomno, da tak sistem zahteva spremembo ustave. To pa seveda ni res. Nasprotno, prav zdajšnji sistem je ustavno sporen, naš predlog pa to spornost odpravlja, saj bistveno krepí vpliv volivcev na sestavo kandidatnih list in potek ali rezultat volitev;
- drugi očitek bo, da naš predlog volitve zapleta, saj bo v nekaterih primerih pri volitvah poslanca po večinskem principu (ki zagotavlja poslanca vsakemu od 44 volilnih okrajev in torej enakomerno »pokritost«) zahteval še drugi krog. Da je tudi ta očitek izmišljen, kaže naslednje dejstvo: to, kar smo pri volitvah (približno 200) županov sprejeli kot

normalno, postaja sporno zdaj, pri volitvah polovice (44) poslancev;

- tretji očitek bo nedvomno, da bi bil naš volilni sistem nekaj dražji od dosedanjega. Toda kaj je dražje kot nekompetenten DZ, kakršnega imamo zdaj, ko je kar tretjina poslancev v nekakšnih prekrških – od ponarejenih dokumentov o izobrazbi in neoddanih poročil o premoženjskem stanju do težav s plačevanjem najemnine za »poslanska stanovanja«, s plačevanjem stroškov zanje, ponarejanja podatkov o bivališču, plačevanja telefonov, nabave literature, lažnih dnevnic, turističnih poslovnih ali študijskih potovanj in še in še.

Z našim sistemom, kjer bi bila polovica poslancev neposredno voljena v svojih okrajih, kjer tudi prebivajo, in bi bili tudi vsem na očeh, bi se večini teh težav povsem izognili in

- četrti očitek bo, da je naš sistem z dvema glasovoma »prezapliten« za volivce. Tu se kaže klasično podcenjevanje volivcev in strah, da bi stranke z uveljavitvijo našega sistema izgubile precejšen del možnosti, da manipulirajo s kandidatnimi listami in volivci. Če bi polovico DZ namreč volili neposredno, bi bile tudi stranke prisiljene iskati najboljše možne kandidate. Zdaj pogosto na prvo mesto kandidatnih list dajo nekaj znanih osebnosti, ko pa ti postanejo ministri ali državni sekretarji, pa njihova mesta v DZ zasedejo povsem neznani strankarski »aparatchiki«;
- peti očitek, ki smo ga že slišali, bo, da bi po našem sistemu prišla v parlament »vrsta lokalnežev«. Zanimivo, tega očitka nismo slišali, ko je bilo v DZ vrsta županov, ki so tam pogosto sklepali kravje kupčije. Zdaj, ko bi prvič v naši novejši zgodovini imela možnost tudi civilno-družbena gibanja (tudi upokojenci!), da kandidirajo svoje predstavnike z realnim upanjem na uspeh, pa so njihovi potencialni kandidati, praviloma znane osebnosti, nenadoma nekakšni »lokalneži«. Ni treba posebej poudarjati, da ti očitki prihajajo predvsem iz vrst strankarskih aparatchikov in
- naj predstavim še šesti, najbolj verjeten očitek. To bo trditev, da se ne smemo spuščati v »neznan in negotov volilni sistem«. Tudi ta očitek je prazen. Sistem, ki ga predlagamo, je že dolgo znan in temelji na nemškem, ki že več kot šest desetletij odlično deluje. To pomeni, da je brez večjih popravkov »prestal« več kot petnajst volitev – medtem, ko smo našega zdajšnjega v teh 25 letih popravljali kar štirikrat, in to praviloma na slabše. Vemo tudi, od kod prihaja ta očitek. Iz vrst zdajšnjih poslancev. Zanje je seveda daleč najboljši sistem, v katerem in po katerem so bili izvoljeni. Daje jim možnost, da se vedejo kot »izvoljeno ljudstvo« (dobesedno). V bolj demokratičnem sistemu večina med njimi ne bi bila izvoljena, saj bi volivci verjetno zahtevali od kandidatov še kaj več kot »zvestobo in strankarske zasluge«.

Boj za spremembo sistema bo oster. Od večjih političnih strank se bosta proti našemu predlogu verjetno izrekli Pozitivna Slovenija in SD. Slednja še bolj, saj je PS relativno nova stranka in še ni izkusila vseh sladkosti manipuliranja z volivci. Presenetljivo pa bo morda predlog podprla SDS, saj je pol koraka oddaljen od večinskega volilnega sistema, ki ga sama predlaga že dalj časa.

Poseben problem bo morda predstavljal sam DZ, kot je na eni prejšnjih razprav opozoril dr. Ciril Ribičič. Prav to »izvoljeno ljudstvo« bo morda v tej točki in v skrbi za lasten blagor ter v upanju na vnovično izvolitev strankam odreklo svojo prislovično glasovalno disciplino – in glasovalo po svoje.

Sklep. Boj za uveljavitev nove volilne zakonodaje bo torej še dolg in težak. Morda bi bilo dobro, da se ZDUS tudi za ta del organizira tako, kot se je za zbiranje podpisov, in da pošlje svoje predstavnike že na seje ustreznih odborov, ko bodo obravnavali naš predlog. Še prej pa ga je treba konkretno predstaviti poslancem in premagati nekatere njihove strahove in predsodke.

Razlog je preprost in motiv trden: če nam ne bo uspelo spremeniti volilne zakonodaje, potem bo naslednji DZ verjetno še slabši od zdajšnjega, ki ne uživa zaupanja volivcev. Kaj pa to pomeni v teh kriznih časih, ni treba napovedovati.

Emil Milan Pintar

Počitnice za seniorje v Kranjski Gori

Termin: 24.3. – 15.6.2013
Hotel Špik****/****

od nedelje do petka
2 x polpenzion
že od
99 €

Brezplačni prevoz
(ob bivanju 3 noči, vsaj 3 osebe)

Posebne ugodnosti za vnuke!

Paket vključuje še: kopanje v bazenih, obisk enega izmed lokalnih muzejev, vstop v savno, 15 minutno sprostitveno masažo, vodene pohode v okolici Kranjske Gore, poldnevni najem kolesa ali palic za nordijsko hojo, brezplačno uporabo interneta ter prost vstop v casino.

Cena velja na osebo v dvo-posteljni sobi. Velja za omejeno število sob.

hit holidays
Kranjska Gora

INFO: 04 588 44 77
info@hitholidays-kg.si
www.hitholidays-kg.si

MODRA ŠTEVILKA
080 88 30

Podnebne spremembe ali spremembe družbe?

V zadnjih 16 letih se klimatologi vztrajno trudijo, da bi javnost »izvedela« več o problematiki globalnega segrevanja. Bistvo vse zgodbe o segrevanju je drugje, gre za tržno nišo, ki so jo skupno odkrili največji »delničarji« v podjetjih z »zeleno industrijo«. Obenem so vse države sveta na veliko pograbile možnost novega obdavčevanja »umazane industrije«.

Nekaj v zgodbi drži; onesnaževanje našega planeta je že zdavnaj prestopilo vse meje, po drugi strani pa so t. i. zelene tehnologije, kar zadeva proizvodne stroške, vse prej kot zelene. Znanstveniki s področja fizike, geologije in zgodovine so v zadnjih letih začeli odkrivati, da gre pri zgodbi o segrevanju planeta za vsesplošno zavajanje. Tako vam verjetno še nihče ni povedal, da je naš planet pravkar spet pred obdobjem globalne ohladitve (Milankovičevi cikli planeta Zemlja). Dejansko je obdobje toplega vremena je že močno zakorakalo v čas, ko bi po vseh cikličnih običajih naš planet že zdavnaj (vsaj 200 let) moral biti v ledeni dobi. Kako je prišlo do zamika, so mnogi znanstveniki še dandanašnji različnih mnenj, vsekakor pa je pomembna človekova dejavnost, njegova eksplozivna rast prebivalstva, ki je preseгла vsa pričakovanja.

Oddaljene celine, problemi in dogodki so vam na voljo samo z nekaj kliki na svetovnem spletu, vendar ni je večje laži, kot je popačena informacija. V nadaljnjih nekaj vrsticah vam bom predstavil svojo videnje prihodnosti in praktično razvojno možnost generacij. V prihodnosti bodo vsem skupne in pomembne naslednje stvari:

- **Hrana in voda.** Za zagotavljanje teh dveh neprecenljivih virov se bo človeštvo moralo v prihodnje odreči velikemu delu udobja, ki smo ga bili navajeni doslej. Že zdaj je hrana zaradi obsežnih nakupovalnih verig bistveno predraga. Višina dobička je vedno premo-sorazmerna s kakovostjo in ceno. Kakovost sadja, zelenjave in množice druge predelane hrane se je v zadnjih 30 letih tako znižala, da tudi strokovnjaki ugotavljajo, da so človeku potrebna prehranska dopolnila, da bi lahko zagotovil svoje dnevne potrebe po mineralih in vitaminih. Ali je temu res tako? Umetna gnojila, rastni hormoni, insekticidi, herbicidi, gensko spremenjeni organizmi, vse to na kratek rok pripomore k pri-

delavi zadostnih količin hrane, na dolgi rok pa zastruplja človeštvo. Mi, uporabniki in kupci teh živil, se moramo že danes zavedati, da korenček, solata, jabolka, hruške in mnoga druga živila prav zaradi vseh teh kemičnih pomagala prinašajo nenormalno visok pridelek, ki pa je po kakovosti zelo slab, da ne rečem zdravju škodljiv. Alternativa temu je, da se ZDUS v prihodnje loti izobraževanje svojega članstva in da začne medgeneracijsko osveščati vse ljudi, da je treba razvoj temeljiti na samooskrbi s kakovostno hrano. Da je treba kupovati lokalno pridelano hrano, pri kmetih v okolici, ki jim zaupaš in ki jih lahko opazuješ pri pridelavi hrane, ne da bi pri tem obilno uporabljali herbicide, insekticide in umetna gnojila. Še najbolj pa je, da si vsak sam, pa ne glede na velikost površine (tudi v cvetličnih koritih je mogoče pridelati zelenjavo) zagotavlja kakovostno hrano. Visoke grede so prav tako bistvena prednost pred gojenjem zelenjave in sadja na majhnih vrtovih, saj tako dosežemo dvojno povečanje površine gojenja zelenjave, zgradba grede (vkopavanje vej, listja in trave) pa zagotavlja nekajletno zalogo hranil za rastline, ne da bi bilo potrebno intenzivno gnojenje. Najbolj pozitivna lastnost visokih gred je enostavna obdelava in pletje, saj oblika grede površino približa uporabniku in prepreči neprijetno sklonjeno držo. Več o samih oblikah, zgradbi in vplivu visokih gred na rastline, na živali in na ljudi pa kdaj prihodnjič. O vodi, zagotavljanju čiste pitne vode in o nuji, da jo čisto ohranimo v okolju tudi zanamcem, prav tako kdaj drugič. Varstvo rastlin in živali je mogoče zagotoviti brez umetnih insekticidov, herbicidov in gensko spremenjenih organizmov, temu bo namenjeno eno izmed prihodnjih poglavij.

- **Ogrevanje.** V mislih imam vse pomembnejši strošek ogrevanja ali hlajenja bivanjskih prostorov, kakor tudi sanitarno vodo. Ogrevanje že zdaj marsikomu predstavlja velik strošek in si s hrano deli neslavno prvo ali drugo mesto med vsemi stroški. Obenem so nekatere sodobne, sicer zelo propagirane oblike ogrevanja bivanjskih površin in tudi sanitarne vode zelo potratne tako v energetskega smislu, še bolj pa v smislu drage nabave. V ZDUS plus vam bomo v naslednjih številkah prikazali in pojasnili nekaj preprostih

tehniki ogrevanja, s katerimi lahko prihranite veliko časa, denarja in energije

- **Elektrika.** Električna energija bo, če ne doživimo dosledne reprize ciklične zgodovine našega planeta, postala številka ena med energijami na planetu. Od nje ne bodo odvisna le vsa orodja, stroji in avtomobili, postala bo gonilo ne-slutenega napredka civilizacije. Njeno prihodnost je začrtal že Nikola Tesla s svojimi izumi, a so jih naftni baroni in bankirji 19. in 20. stoletja namerno potisnili v pozabo. Ali ste vedeli, da je ta genij poleg elektrike, gama žarkov in valovanja razvijal obliko generatorja električne energije, ki bi vsemu človeštvu zastonj in brezžično zagotavljala elektriko na daljavo? Vsekakor revolucija v tehnologiji, ki so jo vodilni »naftarji« in bankirji že v kali zatrli in jo onemogočili na vseh ravneh. Če pa mislite, da je tako potiskanje človeštva v nevednost in služenje na račun energije preteklost, se motite. Največja zmeta, pravzaprav lažna propaganda o »poceni elektriki« so prav sončne elektrarne. Zakaj? Njihova izdelava je zelo zapletena in draga, prav tako tudi nabavna cena in doba obratovanja. Če prištetete še dejstvo, da je treba tako drago investicijo ustrezno zavarovati pred vremenskimi vplivi, ste po 20 letih, kolikor je povprečna doba uporabnosti take elektrarne, zgolj na pozitivni ničli, ostane pa vam izrabljena celica na strehi ali dvorišču. Alternativa vsemu temu so dokaj enostavne in cenovno zelo ugodne vetrne turbine, ki jih lahko naročite po spletu in proizvajajo zadovoljive količine energije, veliko lažje jih tudi fizično varujete pred vremenskimi ekstremnimi pojavi in so tudi po izdelavi bistveno bolj ekološke. Tudi o teh oblikah v prihodnje.

To so prioritete, kakor jih vidim z očmi zgodovinarja in geografa, ki bodo v prihodnosti najbolj vplivale na višino ostanka dohodka, na razvoj družbe kot take in na medčloveške odnose v času okoljskih sprememb. Danes mislim da ni več nikogar, ki ne bi opazil spreminjajočega se okolja, vprašanje pa je, koliko je vsak pri sebi pripravljen, da se prilagodi tem spremembam. Ne bo vse slabo, kar prinašajo spremembe; dobra stran tega pa je, da se bomo spet zblížali ljudje, če bomo le hoteli kakovostno preživeti in obstati na tem planetu. Pomoč med družinskimi člani, sorodniki in sosedi bo spet postala vrlina in vrednota, kajti druge, plačljive oblike ne bodo dosegljive za široke množice.

Milan Zabavnik

Viri:

<http://www.viva.si/Intervju/6415/Mi%C5%A1o-Alkalaj-Globalno-segrevanje-to-ni-znanost-to-je-prevara>

http://www.podnebnaprevara.si/ppwww/Dolgorocne_spremembe_Milankovicevi_cikli.html

<http://www.cato.org/pubs/pas/pa-609.pdf>

Iz poročil o delu komisij ZDUS za leto 2012

Komisija ZDUS za izobraževanje in publiciteto

Na skupščini v letu 2011 je bila komisija ZDUS za izobraževanje in publiciteto ustanovljena, člane pa so med upokojenimi novinarki in izobraževalci izbrale pokrajinske zveze DU, in sicer Vido Bogataj, Metodo B. Finžgar, Mimico Kidrič, Lado Zei, Stanka Bohinca, Jožeta Jazbeca, Bojana Rajka, strokovna sodelavka komisije pa je Diana Lukić.

Za predsednico je bila izvoljena Lada Zei (publiciteta), za podpredsednico pa Vida Bogataj (izobraževanje). Komisija je doslej imela 3 seje.

Na sejah so se dogovorili za izplačilo nagrade DU Škofja Loka za najboljšo izbrano upokojensko revijo in za dokončanje almanaha ZDUS. Dogovorili so se za širše informiranje javnosti o ZDUS in o izobraževalnih dejavnostih ZDUS.

Po aprilski seji se komisija ni več sestala, ker po besedah predsednice dr. M. K. Novak, ZDUS nima več ni denarja za sestajanje. Ostala nam je skupna lista elektronske pošte, prek katere se člani komisije obveščamo in dogovarjamo. Naš predlog, da bi ZDUS prihranili stroške za sestajanje komisije in bi se člani komisije usposobili za virtualno sestajanje na Skypu, pa je ostal brez odziva, s pojasnilom, da tudi za to ni denarja, čeprav je bil izobraževalec na voljo brezplačno. Almanaha nismo natisnili, čeprav smo (Mimica Kidrič, Lada Zei in Bojan Rajk) vanj vložili veliko ur prostega časa in znanja. Almanah je bil dokončan (brez fotografij in končne priprave za natis) v avgustu 2012. Časa za natis pred začetkom Festivala za 3. življenjsko obdobje je bilo dovolj, a je predsednica ZDUS po elektronski pošti sporočila, da denarja za tisk ni. Na predlog, da bi zmanjšali stroške ZDUS in da bi bil almanah na voljo v pdf formatu na spletni strani, ni bilo odziva, prav tako je ostal v zraku predlog, da bi almanah na spletni strani zaživel interaktivno, torej, da bi vanj lahko sproti vnašali dogodke, pomembne za zgodovino ZDUS.

Individualne dejavnosti posameznih članov so šle torej po poti možnega: mediji, ki so nam bili na voljo, so objavljali, kar smo jim člani komisije lahko ponudili. Tega je bilo manj, kot bi si želeli, kajti članov komisije kljub obljubam, nihče iz ZDUS ni vabil na dogodke iz posameznih projektov, izobraževanj ali na sestanke drugih komisij in odločujočih organov, ki so zadevali usmeritve in delo ZDUS. Člani komisije smo si pri delu v medijih pomagali le s tistim, kar smo lahko kot zastarele novice prebrali v ZDUS plusu ali v Vzajemnosti ter se odzivali na zunanja, torej »nezdusovska« povabila, ki smo jih dobivali vsak iz svoje mreže znanstev.

Tako lahko v letu 2012:

- S skupnimi močmi smo (Mimica Kidrič, Bojan Rajk in Lada Zei) dokončali almanah;
- Bojan Rajk je v rednih tedenskih radijskih oddajah (Radio Murski val) poročal o delu ZDUS in dogajanju, povezanim z upokojenci v društvih in zunaj njih, največ s prekmurske PZDU, pa tudi iz slovenskega prostora, denimo o dogajanju na festivalu za 3. življenjsko obdobje ...
- Mimica Kidrič je v radiu Štajerski val mesečno in tedensko poročala o dogajanju v ZDUS in o delu DU na celjskem, koroškem in slovenjebistriškem območju, objavljala obvestila in vabila za različne oblike izobraževanja, za letovanje v hotelu ZDUS Delfin v Izoli in v Počitniškem domu Rogaška Slatina. Za letovanje v Delfinu je tako bilo zbranih največ udeležencev prav zaradi objave v njeni tedenski oddaji Jesensko cvetje, v kateri je uvodni del oddaje namenjen delu ZDUS, PZDU Celje ali kakemu drugemu dogodku na ravni države, pomembnem za upokojence in za starejšo generacijo.

Poročala je tudi o projektih, kot je MyStory itd. Naloge in cilje naše komisije je prenašala na članstvo tudi kot predsednica ZDU Kozjansko, ko se je udeleževala občnih zborov društev ter različnih prireditev in drugih srečanj upokojencev.

- Lada Zei je do trenutka, ko je ZDUS prekinil pogodbo z radijem Europa 05, vodila redno mesečno oddajo Modre zarje o delovanju in projektih ZDUS, gostje so bili Anton Kolar (kultura), Katarina Samec (društva upokojencev v Ljubljani), Ana Cajnko (RESje) in Milan Pavliha (Prostovoljstvo v kulturi). S pisnimi izdelki je sodelovala v ZDUS plus, Vzajemnosti in reviji Ljubljana. V marcu 2012 je na velenjskem Festivalu aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti predavala o medgeneracijskem dogovoru. V juniju sta s predsednico dr. Matejo Kožuh Novak v angleškem jeziku predavali na mednarodnem seminarju Društva za razvoj slovenskega podeželja o potrebah starejših po izobraževanju na daljavo. Konec novembra je Lada Zei predavala na univerzi za 3. življenjsko obdobje na strokovnem posvetu za predstavnike slovenskih izobraževalnih organizacij za odrasle in starejše ter predstavila izobraževalne programe ZDUS in potrebe, ki se kažejo pri mlajših upokojencih v povezavi z novimi mediji. V začetku decembra je koroškimi članicami združenja Zelenih predstavila delovanje ZDUS in projekt Starejši za starejše, nato je zvečer imela enourni intervju o izobraževanju starejših in o delovanju ZDUS na Radiu Agora v Celovcu (oboje v nemškem jeziku). Organizirala je videospot o prostovoljstvu za starejše, za katerega je spisala tudi scenarij in ga je v spomladanskih mesecih predvajala TV Slovenija. Ves

čas skrbi dobro obiskano in odmevno stran ZDUS na Facebooku in skrbi za Zdusovo stran na Youtube.

Končno lahko poročilo sklenem z željo, da bi nam bilo omogočeno enkratno izobraževanje o uporabi Skyp in da bi odgovorni v ZDUS izpolnjevali obveznost, ki so jo sprejeli vsi organi in komisije ZDUS, da bodo na svoje seje vabili tudi člane naše komisije - zaradi informiranosti in hitrejšega in točnejšega širjenja sporočil v javnosti.

*Lada Zej,
predsednica Komisije za izobraževanje in publicistiko*

Komisija ZDUS za mednarodne odnose

Komisija si je za leto 2012 zastavila precej ambiciozen program, ki pa ga ni uspela v celoti uresničiti. Nadaljevali smo aktivnosti, ki so bile aktualne že v predhodnem letu, zamišljene novosti pa so v večini ostale nerealizirane.

Komisija je imela tri (eno še v 2011) redne in eno korespondenčno sejo. Udeležba je bila dobra.

Sicer pa smo:

- spremljali smo mednarodno sodelovanje društev in pokrajinskih zvez na osnovi razpoložljivih in formacij. Po potrebi smo te aktivnosti tudi podprli;
- spremljali smo izvajanje mednarodnih projektov ZDUS. V ta namen smo redno dobivali informacije od predsednice ZDUS in sodelavcev na projektih;
- seznanjali smo se z novimi priložnostmi, ki jih prinašajo

mednarodni in nacionalni razpisi za delovanje in povezovanje starejših. Ocenjevali smo tudi primernost in možnosti ZDUS za kandidiranje na tovrstnih razpisih;

- komisija je izvedla razpis za finančno podporo društvom in pokrajinskim zvezam pri sodelovanju z organizacijami in društvi drugih držav. Največ tega se odvija v obliki sodelovanja z upokojskimi organizacijami v zamejstvu in v sosednjih državah.

V ta namen je bilo v začetku leta planiranih 5 tisoč evrov, vendar smo morali pripravljene predlog delitve dodatno korigirati, zaradi zmanjšanja sredstev pri financiranju ZDUS, in tako razdelili le 4.500 evrov. Zaradi omejenih možnosti in nezadovoljstva, ki ga pri prejemnikih povzroči vsaka poteza, ki ni vsestransko argumentirana, moramo v letu 2013 nadgraditi in bolj specificirati kriterije za tovrstno finančno podporo društvom in

- sodelovali smo pri obiskih predstavnikov DU iz Makedonije, Trsta in Hrvaške na festivalu za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Ugotavljamo, da bi bilo dobro njen sestav nekoliko razširili z upokojenimi strokovnjaki, ki izrazijo pripravljenost za tovrstno sodelovanje. To bi bilo smiselno predvsem zaradi spremljanja dogajanja v EU, priprave ukrepov, ki zadevajo starejšo populacijo in sodelovanja na ustreznih srečanjih.

*Jožica Puhar,
predsednica komisije*

Aračun senior v Abanki

Za vse, ki redno prejimate pokojnino v Sloveniji, smo v Abanki pripravili osebni račun Aračun senior, ki upokojencem zagotavlja dodatne ugodnosti.

- Z Aračunom senior je ugodnejše plačilo »položnic« (plačilnih nalogov UPN) na bančnih okencih. Za plačilo ene plačate le 0,65 evra, kar pomeni prihranek 0,20 evra na nalog.
- Da bodo vaši prihranki rasli hitreje, smo za uporabnike Aračuna senior pripravili za 0,10-odstotne točke višjo obrestno mero na depozite ali vezane vloge.
- Če boste potrebovali denar za nepredvidene stroške, vam bomo odobrili izreden limit z rokom vračila do 12 mesecev in s polovičnim nadomestilom, kar pomeni prihranek 5 evrov.
- S spletno banko Abanet boste lahko večino svojega poslovanja urejali kar od doma in imeli ves čas pregled nad svojim poslovanjem. Prihranili vam bomo pot do banke, saj boste prek Abaneta lahko kadarkoli komunicirali z banko. Z brezplačno pristopnino boste prihranili 5 evrov, poleg tega pa lahko prihranite pri plačilih »položnic« in drugih nakazilih, saj so prek spletne banke Abanet plačila najugodnejša. Prav tako lahko prek Abaneta naročite sklenitev depozita ali vezane vloge, e-računov, varčevalnega računa in drugega.
- Nadomestilo za vodenje Aračuna senior je nižje od tistega

za Aračun in je le 1,65 evra na mesec, tako spet prihranite 0,30 evra na mesec.

- Večjo varnost pri poslovanju s plačilnimi karticami si lahko zagotovite z uporabo varnostnega paketa, ki vam omogoča sprejem sporočil SMS o vseh transakcijah, izvedenih s plačilnimi karticami. Tako imate lahko kar na svojem mobilnem telefonu pregled nad porabo s plačilnimi karticami tudi takrat, ko ste na poti, dopustu ali kje drugje. Tako lahko tudi najhitreje ugotovite, ali je bila z vašo kartico opravljena transakcija, ki je niste opravili sami.
- Redne mesečne obveznosti lahko plačujete prek trajnih nalogov ali neposrednih bremenitev, še preprosteje pa je, če si naročite e-račun, ki ga namesto v papirni obliki prejimate v standardni elektronski obliki kar prek spletne banke Abanet.

Aračun senior lahko odprete v eni od 41 poslovalnic Abanke v Sloveniji, za kar pa potrebujete naslednje dokumente: osebni dokument, davčno številko, pokojninsko kartico.

Vemo, da so odločitve, ki jih spremljajo finančne posledice, včasih zapletene. Zato si bomo vzeli dovolj časa, da vam razumljivo predstavimo posamezne možnosti in vam tako olajšamo odločitve.

Z veseljem vas pričakujemo v Abanki.

www.abanka.si

S terena

Izobraževanje društvenih koordinatorjev v Izoli

PLetos teče že deseto leto programa Starejši za starejše. Ponosni smo na delo naših prostovoljcev, ki vsa ta leto budno spremljajo kako živijo starejši doma in jim po potrebi zagotovijo pomoč. Zato smo se odločili, da letos društvene koordinatorje nagradimo z brezplačnim bivanjem v hotelu Delfin in zanje pripravimo izobraževanje.

Tako smo v sodelovanju s podjetjem A-Soft pripravili izobraževanje med 11. in 29. marcem. Odziv je bil velik, saj se je izobraževanja udeležilo 199 prostovoljcev - društvenih koordinatorjev, njihovih pomočnikov in pokrajinskih koordinatorjev. Srečanja skupin so bila prijetna, pretehtali smo dosedanje delo, uspešno izvedli več delovnih skupin, izmenjali primere dobrih praks s terena ter zastavili smernice za naprej.

Ugotovili smo, da je program v slovenskem prostoru čedalje bolj prepoznaven, da je prepotreben in nenadomestljiv. Vsako leto več kot 3.000 prostovoljcev opravi 821.844 ur prostovoljnega dela na področju medgeneracijske vzajemne pomoči, s čimer tako rekoč vsak dan zvišujejo kakovost bivanja starejših ljudi.

info.zdus

Kako promovirati medgeneracijsko povezovanje

Program mix@ages za medgeneracijsko povezovanje z uporabo novih ustvarjalnih medijev je v petih evropskih državah raziskoval, kako lahko umetniška uporaba digitalnih medijev zbližuje mlade in starejše. Evropski projekt je povabil mlade in starejše, da skupaj raziskujejo široko paleto ustvarjalnih možnosti, ki jih ponuja sodoben digitalni svet. V Avstriji, Belgiji, Nemčiji, Sloveniji in na Škotskem so projektni partnerji v sodelovanju z nacionalnimi organizacijami, kot so muzeji, šole, mladinske organizacije, organizacije za starejše, pripravili več umetniških medgeneracijskih delavnic. Vodili so jih poklicni medijski in umetnostni izobraževalci, ki so se z udeleženci posvetili umetniškemu medijskim produktom, kot so iPod filmi, avdio vodiči po muzejih, umetniški blogi, Tagtool performansi, digitalna glasba in fotografija. Za vse delavnice so udeleženci in sodelujoči opravili evalvacijo.

Projekt mix@ges je sodelujočim postregel z vrsto izkušenj in raziskal inovativne pristope k medgeneracijskim aktivnostim v kulturnih ustanovah in lokalnem okolju. V priročniku, ki je v angleškem jeziku, so podrobni opisi mix@ges delavnic, ugotovitve in spoznanja osmih tematskih sklopov, koristne informacije o partnerjih, spletne strani in reference. Priročnik vam je na voljo na ZDUS, Kebetova ul. 9, 1000 Ljubljana, lahko pa pišete ali pokličete Dijano Lukič dijana.lukic@zdus-zveza.si ali na tel. št.: 01/515 52 41.

info.zdus

Slovenija, učeča se dežela

Med 13. in 19. majem 2013 bodo po vsej Sloveniji aktivnosti in dejavnosti, v organizaciji Andragoškega centra Slovenije ter številnih ustanov, skupin, ki delujejo na področju izobraževanja in učenja v vseh življenjskih obdobjih, z namenom osveščanja širše javnosti o prispevku, prednostih in koristih vseživljenjskega učenja. Letošnje osrednje teme so:

- pridobivamo in udeležujemo državljanske kompetence,
- vode povezujejo,
- ohranjamo dediščino, uveljavljamo trajnostni razvoj za vse,
- znanje za zaposlovanje in socialno podjetništvo,
- aktivno z mladimi in za mlade in
- dejavno v tretjem življenjskem obdobju.

Letos bo že 18. teden vseživljenjskega učenja, ki se mu pridružuje tudi ZDUS, in sicer z mednarodnim srečanjem mix@ges – srečanjem z generacijami, umetnostjo in novimi mediji, ki se bo začelo 16. maja 2013 s konferenco na ministrstvu za kulturo, nadaljevalo pa popoldne z delavnicami v muzeju sodobne umetnosti Metelkova. Prijave za mix@ges srečanje zbiramo na: dijana.lukic@zdus-zveza.si

Koledar vseh dogajanj je dostopen na spletni strani:

<http://tvu.acs.si/predstavitev/>

Dijana Lukič

Pomen neformalnih oskrbovalcev

Organizacija Eurocarers promovira idejo, da je mogoče ob pravi pomoči neformalnim oskrbovalcem (partnerjem, otrokom, sorodnikom, prijateljem, sosedom) podaljšati bivanje starejših v domačem okolju. Institucionalno varstvo namreč za starejšega človeka ni vedno najboljša ali najcenejša možnost bivanja in oskrbe v starosti. Domača oskrba lahko izboljša kakovost življenja starejšega, hkrati pa zmanjšuje pritisk na javno-finančne izdatke, ki jih sicer zahteva namestitve v institucionalno varstvo. S teh aspektov je treba neformalnim oskrbovalcem nuditi vso pomoč, ki jo potrebujejo za oskrbo. Na žalost pa se Slovenija pomena in vrednosti neformalnih oskrbovalcev še ne zaveda dovolj, na kar opozarja tudi dr. Samo Zupančič, slovenski predstavnik v evropskem združenju Eurocarers. Pomen neformalnih oskrbovalcev je pokazala tudi raziskava, ki jo je opravila organizacija Carers UK. Raziskava ocenjuje, da bi neformalna oskrba, če bi bila plačana, samo v Združenem kraljestvu v letu 2011 stala 119 milijard funtov. V primerjavi z letom 2007 se je ta znesek povečal za več kot tretjino. Ni torej dvoma, da neformalni oskrbovalci igrajo neprecenljivo vlogo pri zagotavljanju oskrbe starejših. Podatki raziskave še kažejo, da bi neformalnim oskrbovalcem finančna (in druga pomoč) države prišla še kako prav, saj nudenje oskrbe negativno vpliva na družinski proračun.

Pomen neformalnih oskrbovalcev prepoznava tudi Evropska unija. Uvršča ga v kontekst dolgotrajne oskrbe. Evropska komisija v dokumentu Dolgotrajna oskrba v starajočih se družbah – izzivi in ukrepi, o katerem podrobneje poroča sedma izdaja elektronskega časopisa Eurocarers, poziva države članice EU, da zagotovijo kakovostne in cenovno ugodne ukrepe na področju dolgotrajne oskrbe, ki naj starejšim omogočijo večjo samostojnost. Za Slovenijo je na tem področju še vedno značilno, da nimamo sistemsko urejene dolgotrajne oskrbe (in znotraj nje statusa neformalnih oskrbovalcev), ki bo bi jo urejal en sam zakon. Za sledenje priporočilom EU bi bilo sprejetje enotnega zakona o dolgotrajni oskrbi nujno, še posebej spričo staranja prebivalstva, ki predstavlja enega izmed najbolj perečih izzivov na področjih socialnega, institucionalnega in zdravstvenega varstva tudi v Sloveniji. Ker je zakon, ki bo urejal to področje, pripravljamo že dolgo vrsto let, si bomo v Zvezi društev upokojencev v prihodnje še aktivneje prizadevali, da bi ga vendarle sprejeli.

info.zdus

EU kviz S pomočjo znanja do participacije

Družbene posledice povečane populacije starejših v obdobju demografskega staranja, ki so še posebej vidne znotraj držav Evropske unije, imajo velik vpliv tudi na volilne vzorce in politično participacijo starejših državljanov EU. Kljub dejstvu, da se starejše generacije v Sloveniji v večjem številu udeležujejo volitev kot mlajše, pa zelo malo pozornosti posvečamo vprašanju politične participacije starejših v strategijah in politikah EU ter pri volitvah v Evropski parlament, kar vse predstavlja glavno tematiko tega projekta.

EU kviz na kratko: v želji, da bi povečali vedenje o Evropski uniji, parlamentu in volitvah med starejšimi, so na Inštitutu Hevrek! ob podpori Društva glasbenih umetnikov začeli projekt EU kot kviz. Pripravili bodo 6 kvizov EU v različnih regijah Slovenije. Te prireditve so informativno-zabavne narave, njihov cilj pa je povečati vedenje in zavedanje o EU ter še posebej o bližnjih volitvah v Evropski parlament.

Na kvizu se tekmovalci v 30 minutah prebijajo skozi 30 vprašanj, ki so razdeljena na 10 težavnostnih stopenj. Izbrati pa morajo pravi odgovor med štirimi možnostmi. Med tekmovalci ponavadi izberejo nekaj najboljših, ki jim voditelj zastavi še nekaj dodatnih, posebej zahtevnih vprašanj. Štirje tekmovalci, ki na kvizu zberejo največ točk, se kot zmagovalna ekipa uvrstijo v finalno prireditev. Ker je bil projekt prvotno usmerjen na starejšo ciljno publiko, morajo tekmovalci biti stari 65 let ali več. Znanje lahko tekmovalci črpajo iz posebej pripravljene baze znanja, ki je dostopna na spletni strani projekta: www.hevrek.si/eu Zmagovalci finalne prireditve EU kviza bodo nagrajeni s turistično-informativnim potovanjem v Bruselj z vodenim ogledom pomembnejših evropskih institucij.

Doslej so bile že tri EU kviz prireditve, in sicer v Podčetrtku, Ljubnem ob Savinji ter Komendi, na katerih je sodelovalo več kot 50 starejših. Pogumni, znanja željni modreci so se pod budnim očesom občinstva uspešno prebili do finala. Tistim, ki jim to ni uspelo, pa so v tolažbo prisluhnili glasbi, zaplesali in zapeli. EU kviz je namreč spremljevalna aktivnost v akcije Srebrni talenti, ki jo že dlje časa vodi Društvo glasbenih ustvarjalcev.

Kmalu, v začetku meseca maja bo EU kviz v Gorenji vasi – Poljanah in v Pivki. Finalna prireditev pa bo predvidoma v drugi polovici junija v Centru Evropa v Ljubljani, kjer se bo 6 skupin potegovalo za glavno nagrado - potovanje v Bruselj.

K sodelovanju so vabljeni vsi, ki bi želeli pokazati znanje o Evropski uniji, parlamentu in volitvah na eni od prireditvev. Vabimo vas, da obiščete spletno stran projekta, ki jo najdete na spletnem naslovu www.hevrek.si/eu, ali pa se k sodelovanju prijavite s svojimi podatki na elektronski naslov: igor.prosic@hevrek.si in info@hevrek.si

Projekt EU kviz delno sofinancira Evropski parlament.

Igor Prošič

Razvoja IKT platforme za negovalce starejših

V starajoči se družbi se pojavlja potreba po drugačnih oblikah oskrbe za starejše, ki želijo ostati doma in izboljšati kakovost življenja. Sodobna družba, ki prepoznava obveznosti pri skrbi za svoje starejše občane, je dolžna razvijati nove, inovativne rešitve oskrbe, kjer neformalni negovalec prevzema odločilno vlogo pri skrbi za starejšega.

Pogosto v tej vlogi nastopa partner ali bližnji sorodnik, kar ne malokrat povzroči preobremenjenost in negotovost negovalca, še posebej, če ima starejši človek katero od zdravstvenih težav ali ovir. Prav zato je podpora in razbremenitev negovalcev ena najpomembnejših zadev pri oskrbi starejših, ki še živijo doma. Tem vprašanju se bo ZDUS posvetil v novem projektu z imenom iCarer. Projekt bo skušal ustvariti bolj osebni pristop, nov model varstva ali platformo, imenovano »virtualni skrbnik«, ki bo nudil podporo neformalnemu negovalcu, omogočal nadzor nad aktivnostmi dnevne oskrbe na domu in predlagal načine, kako ga izboljšati. Na domovih uporabnikov bodo nameščeni senzori, ki bodo zaznavali informacije, te pa se bodo zbirale v platformi, ki bo na podlagi vzorcev vedenja razvila model aktivnosti v dnevni oskrbi. S temi informacijami in tedaj, ko bo negovalec odsoten, bo platforma delovala kot »virtualni skrbnik« in bo podpirala uporabnika.

iCarer bo poleg t. i. »virtualnega skrbnika« razvil tudi model e-učenja za neformalne negovalce in ustvaril mrežo za njihovo usposabljanje. Na ta način bodo negovalci ob pomoči izkušenih strokovnjakov poglobljali in dopolnjevali svoja znanja ter usklajevali asistenco in socialne aktivnosti za končnega uporabnika.

iCarer platforma bo namenjena predvsem neformalnim negovalcem, ki živijo s starejšo osebo in trpijo za katero od kognitivnih motenj, ter negovalcem, ki ne živijo s starejšim, temveč mu periodično nudijo pomoč.

Prototip bomo testirali v Veliki Britaniji in v Sloveniji. Pilotska testiranja bomo opravili v stanovanjskih enotah starejših, kjer bodo negovalci uporabljali storitve iCarer platforme.

Partnerji v projektu so ponudniki storitev oskrbe na daljavo, univerze, inštituti za varovanje zdravja ter podjetja, ki razvijajo IKT rešitve, in sicer iz Belgije, Irske, Poljske, Španije in Velike Britanije. Vodja projekta pri ZDUS je Jožef Gašperšič, ki se bo maja udeležil prvega sestanka partnerjev v Whitleyu, Yorkshire v Veliki Britaniji.

Prevedla D. L.

Obvestila

Virtualni asistent za občine in društva

Z javnim razpisom za sofinanciranje projektov razvoja e-storitev in mobilnih aplikacij za javne in zasebne neprofitne organizacije 2012/2013 je bil 10. decembra 2012 sprejet projekt Asistent ali s polnim imenom Virtualni asistent za občine in društva, katerega prijavitelj je Združenje občin Slovenije v sodelovanju z Institutom Jožef Stefan, Zveza društev upokojencev Slovenije, občine Pivka, Litija, Slovenj Gradec in Dobrova-Polhov Gradec.

Kaj je Asistent?

Asistent je inteligentni virtualni pomočnik, ki odgovarja na vprašanja, zastavljena v naravnem, pogovornem jeziku, in je sposoben poiskati tehtne odgovore do določene mere podobno kot človek. Cilj projekta Asistent je zagotoviti brezplačno spletno storitev za izdelavo in urejanje prilagojenega virtualnega asistenta, ki si ga bodo lahko društva in občine brezplačno namestile na svoje spletne strani ali pa ponudile v obliki aplikacije za mobilne telefone Android, iPhone, BlackBerry in Windows Phone 8. Tako prilagojen Asistent bo obiskovalcem spletne strani občine ali društva olajšal iskanje informacij in uporabo storitev, ki jih ponuja stran. Primer virtualnega asistenta je na spletni strani Svizec, virtualni asistent Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture (SVIZ) in je dostopen na naslovu <http://www.sviz.si/svizec/>. Glavno

vodilo pri razvoju spletne storitve bo enostavnost uporabe ter enostavnost namestitve, ki ne bo zahtevala nobenih dodatnih stroškov v obliki nakupa računalniške ali programske opreme in vzdrževanja. Storitve bo za uporabnike dostopna povsod in brez poprejšnjih potreb po namestitvi programske opreme.

Zakaj Asistent?

Zdajšnje spletne strani v bistvu temeljijo na dve desetletji stari tehnologiji HTML, medtem ko že prihajajo nove generacije internetnih tehnologij, kot so pametna omrežja, semantični splet, inteligentna orodja itd. Večina spletnih strani v Sloveniji je torej zastarelih. Zaradi omejenosti zdajšnjih tehnologij imajo tudi tehnično izkušeni uporabniki težave z učinkovitim iskanjem informacij in z uporabo spletnih storitev, kaj šele povprečni, starejši ali hendikepirani uporabniki. Splošni iskalniki in druga orodja do določene mere olajšajo iskanje in uporabo, kljub temu pa je uspešnih odgovorov z uporabo takega iskalnika v povprečju med desetimi tridesetimi odstotki. Tako skromen odstotek uspešnosti iskanja zelenih informacij ima negativne posledice za lastnike spletnih strani, saj uporabniki ne najdejo zelenih informacij, s tem pa nastaja vtis o neprimernem odnosu lastnika do uporabnikov spleta. Kadar uporabniki dobijo stik s prijaznim in pametnim človeškim posrednikom, ki odgovarja na vprašanja v naravnem jeziku, je vtis bistveno boljši.

Za koga?

Dolgoročni cilj projekta je namestitev Asistenta v večini slovenskih občin ter v zainteresiranih društvi, ki delujejo v javnem interesu.

Kontakt: Katarina Čoklc, Združenje občin Slovenije, Ul. Janeza Pavla II. 13, 1000 Ljubljana, tel. št.: 01/230 63 32 oz. katarina.coklc@zdruzenjeobcin.si

Počitnice za seniorje v Kranjski Gori

V hotelih Hit holidays Kranjska Gora so pripravili posebno ponudbo za seniorje na podlagi polpenziona v prenovljenem hotelu Špik, ki je v Gozd Martuljku, ki se postavlja z več kot 70-letno tradicijo kraja z zdravilno klimo. Okolica hotela ponuja številne sprehajalne poti, v bližini je kolesarska pot, ki vodi v sosednjo Italijo, v spremstvu hotelskih animatorjev se lahko gosti odpravijo na sprehod do Špirovih slapov ali na katerega drugih vodenih pohodov.

Kranjska Gora je bogata tudi s kulturno in naravno dediščino - Liznjekova hiša v Kranjski Gori, Slovenski planinski muzej v Mojstrani, Kajžnkova domačija v Ratečah ali Planica s svetovno znanimi skakalnicami, pa izvir Save Dolinke v Zelencih, ledeniške doline Krnica in Tamar. Spoznali boste življenje in planinarjenje v Zgornjesavski dolini skozi čas in danes, kako so potekali prvi skoki v Planici in še marsikaj zanimivega.

Ponudbo hotela dopolnjuje odlični wellness center z bazenskim kompleksom, savnami, prostori za masažo, za lepoto nego in za sprostitve. Ponudba za seniorje vključuje: 2 polpenziona v hotelu Špik****/*** v Gozd Martuljku, vstop v enega od okoliških muzejev, vstop v savno (do 3 ure) itd.

Za podrobnejše informacije in rezervacije pokličite na brezplačno modro številko 080/88 30 ali na 04/588 44 77 ali na info@hitholidays-kg.si.

Mednarodno sodelovanje DU

Komisija ZDUS za mednarodno odnose objavlja razpis za sofinanciranje mednarodnih projektov DU v letu 2013.

Višina sredstev je določena s finančnim načrtom ZDUS.

Na razpis se lahko prijavi DU, ki so že ali bodo v letu 2013 gojila različne oblike mednarodnega sodelovanja.

Komisija bo pri obravnavi vlog upoštevala naslednje kriterije:

- navezovanje novih stikov z DU v sosednjih državah,
- sodelovanje s slovenskimi in drugimi DU v zamejstvu,

• sodelovanje z DU v državah zahodnega Balkana, pri čemer imajo prednost tiste, kjer so tudi Slovenci,

• oblike sodelovanja, pri katerih je vključenih več društev.

Prednostne vsebine so aktivno sodelovanje na področju sociale, kulture, športa, izobraževanja ter dobrodelništva.

V vlogi navedite, za kakšno obliko sodelovanja gre, pričakovano število udeleženi društev, predvideni datum in kraj dogodka, opis vsebine in oceno potrebnih sredstev (ocena odhodkov in prihodkov).

Društva naj pošljejo vloge svoji pokrajinski zvezi, ta pa bo zbrane prijave, opremljene s svojim mnenjem, poslala komisiji ZDUS za mednarodne odnose, Kebetova ul. 9, 1000 Ljubljana.

Komisija bo upoštevala prijave, ki bodo prispele na ZDUS do konca maja 2013.

Komisija bo vloge obravnavala junija in predvidoma do konca meseca objavila rezultate.

Jožica Puhar, predsednica komisije

Fotografski natečaj

Komisija ZDUS za tehnično kulturo in 13. Festival za tretje življenjsko obdobje razpisujeta

fotografski natečaj Starejši in aktivno državljanstvo

Dragi umetniki in fotografi v tretjem življenjskem obdobju, ujemite pravi trenutek v svoj objektiv! Pokažite, kako vidi vaše oko aktivnosti državljanov, kako vidite osebe v tretjem življenjskem obdobju, ki se udeležujejo na različnih področjih družbenega življenja in tako krepijo državljansko zavest in pripadnost državi, v kateri domujejo, in širši evropski skupnosti!

Aktivno državljanstvo pomeni spodbujati prebivalstvo k vključevanju v vsa pomembna družbena dogajanja, še posebej pa tista, ki vplivajo na našo zavest, da smo sami odgovorni za nastajanje in uveljavljanje programov in politik, za krepitev blaginje ljudi in držav evropske skupnosti. Aktivno državljanstvo pomeni odgovoren odnos do našega skupnega razvoja.

Pogoji sodelovanja:

Kdo? Fotografskega natečaja se lahko udeležijo vsi ljubitelji fotografije.

Do kdaj? Fotografski natečaj poteka do 3. septembra 2012.

Kako? Pošljite po eno fotografijo na razpisano temo na anja.kodra@f3zo.si Če udeleženec pošlje več kot eno fotografijo, se bo v ocenjevanje uvrstila fotografija, ki je bila poslana kot prva.

Tehnične zahteve. Fotografija, ki jo odda avtor po elektronski pošti, naj ne bo večja od 2 MB. Pri tem je pogoj le, da lahko avtor, če bo je njegova fotografija nagrajena, zagotovi fotografijo v veliki, primerni za tisk, t. j. v ločljivosti najmanj 2953 točk x 2088 točk (ločljivost 150 dpi pri velikosti 50 cm x 35, 35 cm). Ločljivost je lahko tudi večja.

Zaželeno je, da je fotografija oddana v CMYK barvnem prostoru, ki je najprimernejši za tisk (in ne RGB).

Ob fotografiji morajo avtorji navesti naslednje podatke:

- naslov fotografije;
- kratek opis fotografije (do 2 stavka);
- ime, priimek in datum rojstva avtorja;
- kontaktni podatki avtorja (e-naslov, kontaktna telefonska številka), prek katerih lahko organizator stopi v stik z avtorjem.

Najboljši: Prispele fotografije bo pregledala in ocenila strokovna

žirija, ki jo bo sestavil organizator. Med prispelimi fotografijami bo izbrala 10 finalistov in glavnega nagrajenca. Zmagovalec bo predstavljen v kulturnem programu in bo prejel nagrado in priznanje za svojo fotografijo. Najboljše fotografije bodo razstavljene na Festivalu za tretje življenjsko obdobje.

Natečaj vključuje objavo izbranih fotografskih izdelkov v posebni publikaciji. Objav ne honoriramo. S prijavo soglašate, da se publikaciji objavi fotografije izdelke in podatke o avtorstvu.

Sodelujoči dovoljujete uporabo vaših podatkov za interne namene in za obveščanje o festivalu za tretje življenjsko obdobje. Vaši podatki so varovani v skladu z zakonom o varstvu avtorskih pravic.

info.zdus

Literarni natečaj za starejše

Tudi letos na Festivalu za tretje življenjsko obdobje objavljamo literarni natečaj za starejše. Ob letošnjem evropskem letu državljanov vas vabimo, da z nami delite svoje poglede in razmišljanja o aktivnem državljanstvu. Aktivno državljanstvo ni zgolj volilna pravica, potni list ali osebna izkaznica, temveč obsega širok nabor vprašanj, na katera moramo skupaj iskati odgovore.

Kako skrbeti za čisto in dostopno vodo? Kako po najboljših močeh pomagati ljudem okoli sebe in pustiti, da drugi pomagajo nam? Kako deliti tradicijo, znanje in izkušnje s svojimi vnuki?

S temi vprašanji želimo zbuditi vaše zanimanje in željo, da z nami delite svoje spomine, modrosti in pogled na svet. Kot vsako leto, si tudi ob letošnjem festivalu prizadevamo spodbujati in sodelovati pri nastajanju zgodb o aktivnem staranju in sodelovanju med generacijami. K temu lahko s svojo kreativnostjo prispevate tudi vi. Literarni klub upokojenecv Slovenije (LiKUS) in Festival za tretje življenjsko obdobje razpisujeta tri teme:

- ob mednarodnem letu za vodo 2013 – Vode povezujejo;
- medgeneracijski mostovi in
- kako smo se igrali nekoč, kako se igrajo moji vnuki danes.

Pogoji za sodelovanje

Kdo? Literarni natečaj je namenjen upokojenim ljubiteljem pisanja.

Do kdaj? Izdelke bomo sprejemali do vključno 15. junija 2013.

Kako? Z ustvarjanjem literarnih del na eno od razpisanih tem. Literarno delo naj obsega največ 10 tisoč znakov (s presledki) ali tri pesmi. Avtorji lahko sodelujete s svojimi še neobjavljenimi pesniškimi, proznimi ali dramskimi besedili.

Svoje izdelke in izpolnjeno prijavnico pošljite po pošti na naslov Festival za tretje življenjsko obdobje, Proevent, d. o. o., Dunajska cesta 10, p. p. 3558, 1000 Ljubljana, s pripisom: **literarni natečaj za starejše.**

Tehnične zahteve. Na naslovnico izdelka zapišite podatke avtorice/avtorja (za podrobnosti, kaj mora biti navedeno, glejte prijavnico). Izdelku morate prav tako priložiti izpolnjeno prijavnico.

Kriteriji izbora: Skladnost vsebine z razpisano temo, povezanost začetka, razpleta in konca zgodbe, izvirnost in raven izraznosti, inovativnost v slogu.

Objava najboljših del: Strokovna komisija bo izbrala tri najboljša literarna dela, zmagovalci pa bodo objavljeni v posebni publikaciji in predstavljeni v kulturnem programu festivala. Za svoj dosežek bodo prejeli tudi simbolično nagrado. Dobitnike nagrade bomo o uvrstitvi obveščali v septembru.

Prijavnica za literarni natečaj za starejše

Datum prijave: .....

Ime in priimek avtorice/avtorja: .....

Literarna zvrst dela: ..... Naslov dela (izbrana tema): .....

Naslov avtorice/avtorja (ulica, hišna št. in kraj): .....

Telefon avtorice/avtorja: ..... Elektronski naslov avtorja/avtorice: .....

Izpolni organizacija, če delo v imenu avtorice/avtorja prijavlja predstavnik organizacije.

Polni naziv organizacije: .....

Naslov organizacije (ulica, hišna št. in kraj): .....

Tel. kontaktne osebe: ..... E-naslov kontaktne osebe: .....

Označevanje literarnih izdelkov

Vsak literarni izdelek opremiti z naslednjimi podatki:

- ime in priimek avtorice/avtorja;
- starost avtorja/avtorice;
- kraj bivanja avtorice/avtorja in
- naslov dela in avtorjev opis dela, avtorjeva misel, inspiracija in interpretacija.

Prijave pošljite do 15. junija 2013 na naslov:

Festival za tretje življenjsko obdobje, Proevent, d. o. o., Dunajska cesta 10, p. p. 3558, 1000 Ljubljana ali preko elektronske pošte na anja.kodra@f3zo.si s pripisom: Literarni natečaj za starejše.

Za vse dodatne informacije se lahko oglasite koordinatorki natečaja:

Anja Kodra, tel. št.: +386 (01) 300 32 15 oz. e-pošta: anja.kodra@f3zo.si

Natečaj vključuje objavo izbranih literarnih izdelkov v posebni publikaciji. Objav ne honoriramo. S prijavo soglašate, da so v publikaciji objavljene literarne stvaritve izdelke in podatki o avtorstvu. Sodelujoči dovoljete uporabo vaših podatkov za interne namene in za obveščanje o Festivalu za tretje življenjsko obdobje. Vaši podatki so varovani v skladu z zakonom o varstvu osebnih podatkov.

info.zdus

Začetek zbiranja predlogov za priznanja ZDUS

Na podlagi določb 29. do 31. člena pravilnika o priznanjih (z dne 20. maja 2010) komisija ZDUS za kadrovske in organizacijske zadeve začne postopek za zbiranje predlogov za priznanja ZDUS v letu 2013

Predlagatelji:

Pri pripravi predlogov za priznanja ZDUS predlagatelji (organi ZDUS, PZDU, društva upokojencev in klubi) upoštevajte določbe pravilnika o priznanjih (od 18. do 28. člena). V obrazce za predlaganje priznanj je treba zahtevane podatke natančno in dosledno navesti.

Roki za predložitev priznanj:

- Predlagatelji društva upokojencev in klubi do 31.8. 2013 predložijo obrazložene predloge na predpisanih obrazcih na PZDU, da poda nanje soglasje (29. člen).
- PZDU predložijo tako pripravljene predloge in svoje predloge do 30. septembra 2013 komisiji ZDUS za kadrovske in organizacijske zadeve.

Rok za vlaganje predlogov je treba spoštovati, saj prepozno vlože-

nih predlogov komisija za kadrovske in organizacijske zadeve ne bo upoštevala (31. člen).

Zaradi lažje priprave predlogov za priznanja ZDUS so v nadaljnjem tekstu navedeni členi pravilnika o priznanjih, ki označujejo obravnavano področje.

ZDUS, PZDU, društva upokojencev in klubi upokojencev lahko vložijo predloge za:

- priznanja ZDUS,
- posebna priznanja ZDUS.

Priznanja ZDUS

- pisno priznanje ZDUS,
- mala plaketa ZDUS,
- velika plaketa ZDUS,
- naziv in listina častnega člana.

Ta priznanja ZDUS se podeljujejo (2. in 3. člen) upokojencem, včlanjenim v upokojenske organizacije, ter organizacijam, in sicer državnim organom, javnim zavodom, lokalnim skupnostim in njihovim organom, gospodarskim družbam in drugim organizacijam ter organom in fizičnim osebam za zasluge pri delu upokojenskih or-

Vila Ana v Rogaški Slatini

Le 10 minut hoda do Rogaške Riviere

Ko želite biti sami gospodarji svojega časa, izberite oddih v Vili Ana.

Vila Ana** je idealna izbira oddiha za tiste:

- ▶ ki uživate v miru in ne marate hotelskega vrveža,
- ▶ ki želite za prazne želodčke skrbeti sami in
- ▶ za tiste, ki iščete poceni počitnice.

Nudi:

- ▶ 13 sob z lastno kopalnico (dvo- in troposteljne, TV, radio, WC, tuš),
- ▶ dnevni prostor za druženje in kuhinja v pritličju,
- ▶ brezžični internet v recepciji.

	1.5. - 13.6.2013 15.9. - 26.12.2013	14.6. - 14.9.2013 27.12. - 2.1.2014
Nočitev z zajtrkom	25,00	30,00

Cene so v EUR in veljajo na osebo na dan v dvoposteljni sobi.

Namig za preživljanje prostega časa:

Voda je življenje - uživajte v njej ...

- ▶ 10 min. (1 km) hoda skozi zdraviliški park do termalnih bazenov Rogaške Riviere,
- ▶ 15 min. (15 km) vožnje do Term Olimia (v času poletne sezone Rogaško Slatino in Podčetrtek povezuje turistični vlakec).

Popusti:

- ▶ 10% popust za upokoјence, ki so člani društva, kluba ali aktiva upokoјencev, člani kluba revije Vzajemnost.
- ▶ Popusti za otroke pri bivanju z 2. odraslima osebama:
  - otroci do 5,9 let bivajo brezplačno,
  - otroci med 6 in 11,9 let imajo 50 % popusta.
- ▶ Doplačila na dan: enoposteljna soba 10,00 EUR in turistična taksa. Otroški popusti pri bivanju z eno odraslo osebo se obračunajo na ceno enoposteljne sobe.

Koristne informacije:

V neposredni bližini Vile Ana se nahajajo:

- ▶ restavracije z malicami, kosili in večerjami za vsak žep,
- ▶ železniška postaja (150 m),

Vsem, ki boste pri nas bivali vsaj 5 noči, podarimo eno 3-urno vstopnico za kopanje v bazenih Rogaške Riviere.

Informacije in rezervacije:

Vila Ana, Ulica XIV. divizije 14, Rogaška Slatina

T: 05/ 6607 400

E: rezervacije@hotel-delfin.si

www.hotel-delfin.si

*Izkoristite
posebno ponudbo!*

Prvi sončni žarki vabijo na morje. Pridružite se nam v hotelu Delfin v Izoli.

April	3 x polpenzion	5 x polpenzion	7 x polpenzion
Upokojenci, ki so člani društva, kluba ali aktiva upokojencev, člani kluba revije Vzajemnost	102,00	170,00	238,00
Ostali gostje	111,00	185,00	259,00

Prvomajske počitnice z vnuki

1.5. - 5.5.2013	4 x polpenzion
Upokojenci, ki so člani društva, kluba ali aktiva upokojencev, člani kluba revije Vzajemnost	147,60
Upokojenci	164,00
Ostali gostje	184,00

Popusti za otroke do 5.5.2013:

- ▶ en otrok do 12. leta brezplačno (v sobi z dvema odraslima, vključen polpenzion ali polni penzion)
- ▶ otroci do 3. leta brezplačno,
- ▶ od 3. do 12. leta 60% popust brez lastnega ležišča,
- ▶ od 3. do 15. leta 40% popust na dodatnem ležišču.

Cene so v EUR in veljajo na osebo v dvoposteljni sobi. Doplačila na dan: turistična taksa, enoposteljna soba, polni penzion.

V mesecu maju imamo na voljo še nekaj prostih sob.

Vabljeni!

Informacije in rezervacije:
T: 05/ 6607 400
El: rezervacije@hotel-delfin.si
www.hotel-delfin.si

ganizacij (v nadaljevanju organizacije in fizične osebe). Ta priznanja se lahko deljujejo tudi tujim upokojskim društvom in drugim organizacijam ter njihovim članom za prispevek h krepitvi in ugledu ter za medsebojno sodelovanje in pomoč (v nadaljevanju tuje organizacije in fizične osebe).

Pri predlogih za priznanja ZDUS je treba upoštevati:

- za pisno priznanje ZDUS (20. člen)

Upokojenec mora več kot 3 leta uspešno delati v upokojski organizaciji na socialno-zdravstvenem, humanitarnem, kulturno-umetniškem, športnem, publicističnem, izobraževalnem ali drugih področjih v prid upokojencev in prejeti že eno priznanje društva, kluba ali pokrajinske zveze.

- mala plaketa ZDUS (21. člen)

Upokojenec mora več kot 4 leta uspešno delati v upokojski organizaciji, s tem da je bil 4 leta predsednik ali član organa upokojske organizacije ali da je v tem obdobju vodil enega od področij delovanja društva in je že prejel pisno priznanje ZDUS.

- velika plaketa ZDUS (22. člen)

Upokojenec mora več kot 8 let uspešno delati v upokojski organizaciji, s tem da je bil 8 let predsednik ali član organa upokojske organizacije ali da je v tem obdobju vodil enega od področij delovanja društva in je že prejel malo plaketo ZDUS.

Predloge upokojska organizacija predloži na posebnih obrazcih PZDU, ki k vsakemu predlogu poda soglasje.

Ta priznanja lahko predlagate tudi organizacijam in tujim organizacijam ter fizičnim osebam za ustrezno število let sodelovanja (zadnja odstavka 20., 21. in 22. člena).

- Naziv in listina častnega člana ZDUS (23. člen)

Upokojenec mora več kot 15. let uspešno delati in z izjemnimi zaslugami bistveno prispevati k delovanju in razvoju upokojske organizacije ter pred tem prejeti veliko plaketo ZDUS.

Predloge predložijo upokojske organizacije na obrazcih PZDU, ki jih z svojim soglasjem do roka pošlje komisiji za kadrovske in organizacijske zadeve ZDUS.

Posebna priznanja ZDUS

- priznanje za zasluge (24. člen)

Se predlaga za uspešno delo pri krepitvi ugleda in vloge upokojske organizacije (v nadaljevanju UO) za izredno delo ali materialni prispevek na področjih delovanja UO ali za izjemno pomemben prispevek ali materialno pomoč pri izvedbi enkratnih aktivnosti.

- plaketa za zasluge (25. člen)

Za izjemno uspešno delo pri krepitvi ugleda in vloge upokojske organizacije (v nadaljevanju UO), za izredno uspešno delo ali velik materialni prispevek na področjih delovanja UO ali za izjemno pomemben prispevek ali večjo materialno pomoč pri izvedbi enkratne aktivnosti.

Za ta priznanja lahko predlagate upokojence, fizične osebe, organizacije in tuje osebe na obrazcu, ki ga predložite PZDU, ta pa ga s svojim soglasjem do roka pošlje komisiji za kadrovske in organizacijske zadeve ZDUS.

- priznanje za okrogle obletnice upokojskih organizacij (27. člen)

Za to priznanje lahko predlagate upokojsko organizacijo, ki aktivno in uspešno deluje več kot 50 let (50, 60, 70, 80, 90 in 100 let).

Tudi komisija za kadrovske in organizacijske zadeve na podlagi evidenc iz vaših podatkov sama predlaga ta priznanja.

Predloge lahko vložita PZDU in ZDUS na posebnih obrazcih.

- priznanje za okrogle obletnice pevskim zborom in kulturnim skupinam upokojskih društev (28. člen)

Za ta priznanja lahko predlagate pevske zборе in kulturne skupine upokojskih društev za njihovo aktivno in uspešno delo (od 10 let dalje do 100 let za okroglo obletnico).

Predloge vložijo PZDU na posebnih obrazcih.

K tem predlogom poda mnenje komisija ZDUS za kulturo, če bo to zahtevala komisija ZDUS za kadrovske in organizacijske zadeve.

Vse predloge napišite na obrazcih in jih ustrezno utemeljite.

Upoštevajte navodila, da bo lahko komisija pravočasno pripravila predloge za upravni odbor ZDUS.

Za društva upokojencev in klube je rok za predložitev predlogov za priznanja na PZDU do najkasneje 31. avgusta 2013. PZDU pa predloge na obrazcih s svojim soglasjem predložijo do vključno 30. septembra 2013 na Zvezo društev upokojencev Slovenije, pripis Priznanja, Kebetova ul. 9, 1000 Ljubljana.

Prepoznano prispelih predlogov komisija ZDUS za kadrovske in organizacijske zadeve ne bo obravnavala. Predlogi, ki ne bodo ustrezno pripravljene in obrazložene, bodo zavrženi kot nepopolni.

Za pojasnila prosim pišite Niki Antolašič na elektronski naslov: tajnistvo@zdus-zveza.si ali pokličite na telefon 01/519 50 86 ali predsednico komisije Vido Rozman na elektronski naslov karolina.vida.rozman@siol.net.

Karolina Vida Rozman, predsednica komisije

Zdravstvena svetovalnica

ZDUS uvaja zdravstveno svetovalnico kot način in možnost svetovanja o pravicah in postopkih uresničevanja pravic iz zdravstvenega zavarovanja prek elektronskega medija. Vsak, ki bi naletel na težave, lahko pošlje vprašanje po elektronski pošti na tajnistvo@zdus-zveza.si, po kateri bo v nekaj dneh prejel tudi ustrezen strokovni odgovor. Vprašanja lahko zadevajo na pravice in dolžnosti, povezane z izbiro osebnega zdravnika in zobozdravnika, pravice zdravljenja v specialistični ambulantni in bolnišnični dejavnosti, do zobozdravstvenih storitev, zdraviliškega zdravljenja, do zdravlil, medicinskih pripomočkov, prevozov, zdravljenja v tujini itd. Prav tako lahko zadevajo upravičenost zahtev po morebitnih doplačilih za posamezne zdravstvene storitve, varstvo pravic zavarovanih oseb in vsa druga vprašanja, povezana z obveznim zdravstvenim zavarovanjem. Odgovore vam bo posredoval strokovnjak s področja obveznega zdravstvenega zavarovanja in vam pomagal pri uresničevanju vaših pravic in dolžnosti, ki izhajajo iz tega zavarovanja. S tem si lahko olajšate pot, da pridete do svojih pravic s čim manj zapletmi ali da se izognete morebitnim oviram, če ne poznate v podrobnosti pravic in obveznosti iz zdravstvenega zavarovanja.

Svetovanje je brezplačno in ga organizira ZDUS s svojimi člani.
info.zdus

Festival letos prvič tudi v Mariboru

 TV svojem 13. letu festival za tretje življenjsko obdobje svoje dobre prakse in izredno festivalsko ozračje širi iz Ljubljane. Od 17. do 19. maja 2013 bo f3žo tako premierno gostoval v Ledni dvorani v Mariboru kot 1. festival za tretje življenjsko obdobje Maribor.

- f3žo Maribor se bo pridružil bogatemu in pestremu dogajanju Otroškega bazarja Maribor, največje prireditve za družine v Sloveniji, ki bo v Ledni dvorani v istem terminu.

Prireditvi bosta ustvarili medgeneracijsko ozračje in krepili vezi med generacijami. Dedki in babice bodo prenašali izkušnje in znanje na vnuke in vnukinje, otroci jih bodo razveseljevali s svojo vedoželjnostjo, bujno domišljijo in neobremenjenim pogledom na svet; skupaj z njimi pa se bodo na obeh prireditvah družili, zabavali in ustvarjali tudi mamice in očki.

f3žo Maribor bo obiskovalcem ponudil pester kulturni program s pevskimi in plesnimi nastopi, medgeneracijsko druženje ob ustvarjalnih in drugih delavnicah ter velik nabor informacij, izdelkov in storitev, ki izboljšujejo kakovost bivanja starejših.

Vabljeni, da ustvarite in doživite 1. F3ŽO v Mariboru!

info.zdus

Jaz zate, ti zame.

Vzajemna, d.v.z., Vošnjakova 2, Ljubljana.
Vsa zavarovanja se sklepajo po veljavnih pogojih Vzajemne, d.v.z.

Zdravstveno zavarovanje

vzajemna
tujina

Zavarovanje z medicinsko asistenco na
potovanjih v tujini.

Mini izleti. Mega potovanja. Maksi varnost.

Pravijo, da je maj najlepši mesec v letu. Lahko ga izkoristite za izlet ali dopust v tujini ali pa se odločite za potovanje po tujih krajih.

Pri tem pa ne pozabite na zavarovanje **Vzajemna Tujina**, ki krije stroške nujnih zdravstvenih storitev, medicinsko asistenco ter druge stroške, povezane z boleznijo ali poškodbo v tujini.

Naj bodo vaši mini izleti, mega potovanja in maksimi počitnice varni, sproščeni in brezskrbni!

Zavarovanje lahko sklenete že od 10,17 EUR za 8 dni!

(Mini paket, Evropa, zavarovalna vsota 25.000 EUR)

EVROPA - razširjena Evropa (vse evropske države, ne le države EU, temveč tudi Maroko, Alžirija, Tunizija, Libija, Egipt, Izrael, Libanon, Turčija, Jordanija, Sirija, Kanarski otoki).

VZAJEMNA

Jaz zate, ti zame.

Skleni zavarovanje

www.vzajemna.si